

OGNISKOWIEC

Nr 1(1147)/20 ISSN 18999-0924 PISMO ZARZĄDU OKRĘGU ŚLĄSKIEGO ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

NAUCZYCIELSKIE DNI PAMIĘCI I POKOJU

OD REDAKTORA ZWIĄZKOWCY

To numer specjalny, miał być wręczany uczestnikom XXXV Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju.

Przyznam, że nie byłam w stanie wyobrazić sobie sytuacji, w której nasze „Dni” nie mogłyby się odbyć, nie pomyślałem o epidemii. Tak się jednak stało.

Kiedy zbierałem materiały zauważyłem, że praca, ogromna praca organizacyjna najpierw Okręgu Bielskiego, a później oddziału Bielsko-Bialskiego ZNP, to ledwie kilka teczek dokumentów, jakieś numery „Ogniskowca”, wycinki z Głosu Nauczycielskiego, trochę zdjęć i ...kurzu. Giną twarze, nazwiska, ludzie odchodzą. Ten numer poświęcamy Tym, którzy postanowili przypomnieć nauczycielski trud w latach wojny i okupacji.

Teresa Bogacz wieloletnia Prezes Oddziału ZNP w Żywcu, Prezes Okręgu Bielskiego. Współzałożycielka Nauczycielskiego Ruchu Pokoju i jego wieloletnia przewodnicząca. Twórczyni Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju.

Teresa Bogacz — od niej się wszystko zaczęło. Wywiad w Głosie Nauczycielskim nr 21 z 1989 roku.

XXXV Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju nie odbędą się.

Od 35 lat, zawsze 27 kwietnia, w rocznicę śmierci głodowej nauczyciela Mariana Bątko w obozie Auschwitz-Birkenau, oddajemy hołd wszystkim nauczycielom poległym oraz pomordowanym w czasie II wojny światowej w obozach zagłady, gettach, łagrach oraz wielu miejscach kaźni i masowych egzekucji.

W Marszu Milczenia delegacje z całej Polski od bramy „Arbeit macht frei” wędrują poobozowymi alejami byłego niemieckiego obozu Auschwitz, pod Ścianę Śmierci, Blok XI i Tablicę Pamiątkową oddając cześć nauczycielom. Wśród uczestników kolejnych Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju znaleźli się członkowie ZNP z Okręgów: Dolnośląskiego, Kujawsko-Pomorskiego, Lubelskiego, Lubuskiego, Łódzkiego, Małopolskiego, Mazowieckiego, Opolskiego, Podkarpackiego, Podlaskiego, Pomorskiego, Śląskiego, Świętokrzyskiego, Warmińsko – Mazurskiego, Wielkopolskiego, Zachodniopomorskiego, Rady Szkolnictwa Wyższego i Nauki. Pedagodzy – członkowie Związku Nauczycielstwa Polskiego, wychowawcy i uczniowie składają kwiaty w byłym Auschwitz II – Birkenau, w hołdzie poległym i pomordowanym nauczycielom. Co roku w uroczystościach w imieniu międzynarodowego ruchu nauczycieli, uczestniczą także delegacje z Czech i z Ukrainy. (JJ)

Tradycją stało się, że w uroczystościach biorą udział delegacje ze sztandarami. Są tam poczty sztandarowe Zarządu Głównego ZNP i organizatorów: Okręgu Bielskiego ZNP, a po utworzeniu woj. śląskiego - Okręgu Śląskiego ZNP oraz Oddziału ZNP w Bielsku - Białej. Udział pocztów sztandarowych w uroczystościach zainicjował Oddział ZNP w Toruniu z inicjatywy prezes Urszuli Polak. Za ich przykładem, na przestrzeni lat dołączyły inne oddziały ZNP Okręgu Śląskiego, poczty sztandarowe innych okręgów ZNP i oddziałów z całego kraju. Niezwykle ważnym elementem obchodów NDPiP jest udział młodzieży wraz z pocztami sztandarowymi. Jest to przejawem patriotyzmu i zrozumienia dla postaw nauczycielskich w trudnych wojennych czasach, zarówno przez uczniów, jak i ich wychowawców. Liczny udział pocztów sztandarowych w Marszu Milczenia i uroczystościach związanych z NDPiP pozwala na nadanie tym obchodom właściwej oprawy, ale jest także przejawem związkowej jedności i szacunku dla naszej historii.

Warto kultywować tę tradycję, gdyż jest ona przykładem siły, jedności i dbałości o wartości ważne dla nas i reprezentowania Związku Nauczycielstwa Polskiego na zewnątrz. (ZD)

NDPiP to nie tylko wspomnienie tych nauczycieli, profesorów i działaczy oświatowych, którzy zginęli męczeńską śmiercią, ale także ważna lekcja historii dla młodego pokolenia. Od 35 lat młodzież reprezentuje

NAUCZYCIELSKI

RUCH POKOJU

PO RAZ CZWARTY W OŚWIĘCIMIU

To były już czwarte spotkania oświecimskie Nauczycielskiego Ruchu Pokoju ZNP. Co roku, zawsze w tym samym terminie – 26 i 27 kwietnia – zjeżdżają się do Oświęcimia i innych miejscowości województwa uczestnicy Ruchu z całej Polski, zainicjowany zaledwie przed trzema laty – przybrał on rozmiary nadpodziwianie

W czym leży tajemnica jego szybkiego rozwoju? Przede wszystkim w nowej formie hasła walki o pokój. Starożytna zasada „si vis pacem, para bellum” (jeśli chcesz pokoju, gotuj się do wojny) jest już nieaktualna. Mocarstwa, zdając sobie nie do końca świadomie z tego, nie do końca zabiegają o redukcję swoich arsenałów militarnych. Do tradycyjnych lepszemu doświadczeniu, takich jak zaraza morowa i w rodzaju ekologicznej, i spowodowane bezmyślną działalnością.

- Jak stwierdza w...

Jakieś skromne wycinki z gazet i nagle wykwita coś takiego, broszurka podsumowująca Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju z 2000 roku ze wspianą dedykacją od Janiny Jury i Jadwigi Soczyńskiej. Tych autografów jest mnóstwo rozsianych po całym wydawnictwie. Może takie dokumenty powinny się znaleźć w naszym muzeum w Pilaszkuwie?

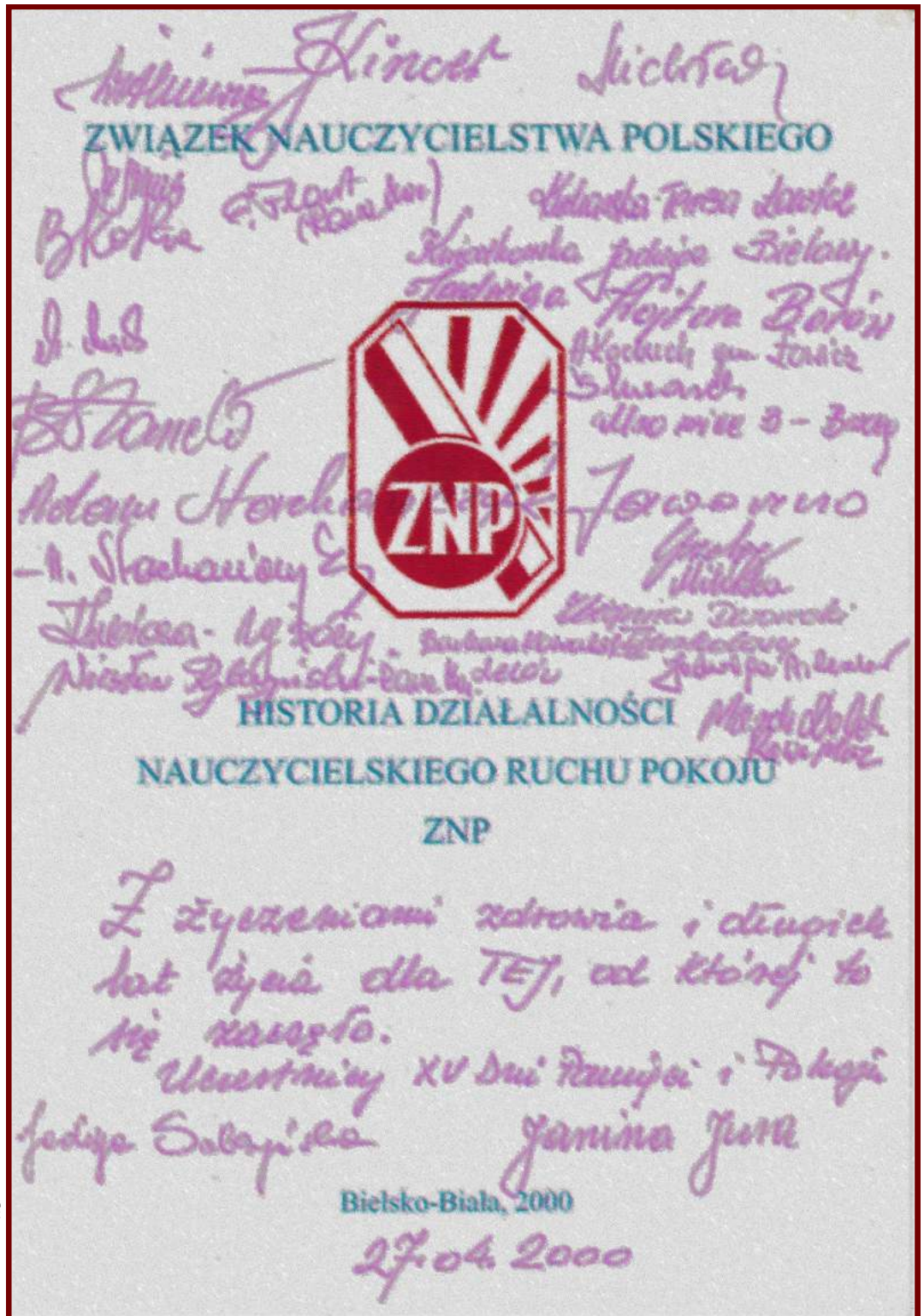
Nauczyciel historii, matka dwójki dorosłych dzieci. Przez całe życie związana z ruchem związkowym, były wiceprezes Okręgu Śląskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego. Prezes Oddziału Powiatowego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.

Takie informacje o **Barbarze Redkowskiej** znaleźć można na portalu samorządowym Bielska-Białej.

W Związku preferujemy materiały drukowane, ale w obecnej sytuacji (epidemia koronawirusa) trudno do nich dotrzeć. Zaś ona o sobie napisała tyle „Pierwszy raz organizowałam NDPIP w 1999r. Przejęłam to po Jasi Jurze, która bardzo dużo pomagała przy organizacji razem z Jerzym Surmanem, bo od stycznia byliśmy już w woj. Śląskim, a ja byłam młodą prezesem”.

Tak to wspomina Barbara Redkowska.

Ja przyszłam do pracy w Oddziale Bielskim w 1990 roku. Ja byłam w Oddziale, a Terenia Bogacz była Prezeską Okręgu Bielskiego. Pierwsze „Dni”, te z 1985 roku to była impreza wojewódzka, okręgowa. To

się okazało sporym sukcesem i Teresa wystąpiła do Zarządu Głównego, by zrobić z tego imprezę ogólnopolską. I tak się stało. Tenże ustalił, że Marian Batko będzie patronem Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju. Jednocześnie Teresa została oddelegowana do pracy w organizacji, która już nie istnieje, to był Międzynarodowy Nauczycielski Ruch Pokoju. Została jego przewodniczącą w Polsce. Następnie parę lat prezesem Okręgu była Janina Jura, ale ze względu na reformę administracyjną od 1999 roku jesteśmy razem w Okręgu Śląskim. I wtedy jeszcze, gdy ja zostałam prezesem Oddziału i przejęłam obowiązki Okręgu przy organizacji Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju, to zapraszałam Teresę jako Przewodniczącą Polskiego Oddziału Nauczycielskiego Ruchu Pokoju. W Oświęcimiu do pracy bardzo się zaangażowała Prezeska Oddziału Anna Pieczarka. Niestety, nie żyje już od dwóch lat. Organizacja „Dni” wymagała ogromu pracy organizacyjnej i porządkowej jak choćby odnowienie tablicy pamiątkowej poświęconej zamordowanym nauczycielom.

Kiedy to wszystko się zaczynało w siedzibie oddziału, robili kanapki, często nocowali przybyszów, którzy przyjeżdżali nocnymi pociągami do Bielska. Jaszowiec był dopiero później.

Uroczystości miały odbywać się w kwietniu, między innymi dlatego, iż wówczas kwiecień był „Miesiącem Pamięci Narodowej”.

„Dni” zwykle trwały trzy dni—jeden, w którym zjeżdżali się uczestnicy z całej Polski—drugi na konferencje, seminaria, referaty, zajęcia, przykłady scenariuszy lekcji. Najważniejszy był dzień manifestacji.

Początkowo „Dni” zaczynały się w Wadowicach, gdyż tam jest pomnik poświęcony pamięci nauczycieli. Inicjatorem tego pomnika był wieloletni prezes oddziału ZNP w tym mieście — Zdzisław Kawa. Uroczystości odbywały się też w Suchej Beskidzkiej i w wielu innych miejscowościach. W tym czasie uhonorowano pamięć wielu miejscowych nauczycieli, którzy brali udział w tajnym nauczaniu.

Przez wiele lat udawało nam się łączyć te uroczystości. Niestety trudności komunikacyjne, czyli wąskie drogi i rosnący ruch samochodowy w końcu to uniemożliwiły. Trzeba też powiedzieć, że władze odnosiły się bardzo źle do naszej inicjatywy. W tym czasie zaczął się szerzyć kult Ojca Kolbego. Rządzący uznali, że nauczyciele będą chcieli mieć swojego świętego. A myśmy jedynie chcieli uczcić nauczyciela, który zginął w Auschwitz śmiertelnością głodową.

Do dzisiaj utrzymała się tradycja, że w tym dniu składa się kwiaty na grobach zmarłych nauczycieli danej szkoły i pod tablicami pamięci. Ta nasza działalność wywoływała z zapomnienia postaci nauczycieli, którzy poświęcili swe życie młodzieży z danej szkoły, miejscowości. Nauczyciele Tajnego Nauczania po wojnie dostawali przydziały do pracy na terenie całego kraju, nie chwalili się swoją działalnością i pomatu o nich zapomniano.

„Dni” były bardzo ważne dla Janiny Jury, powiedziała, że jak długo będzie mogła, będzie na nie przyjeżdżać. W zeszłym roku już zdrowie jej nie pozwoliło i niestety już nie żyje.

Dlaczego uważała je za tak ważne? Bo im dalej od wojny, tym ludzie mniej są w stanie wyobrazić sobie jej okropności, a teraz w dobie gier internetowych, co to jest stracić życie? Za chwilę bohater ożyje, lub grę zacznie się od początku.

Prowadziła „Iskierkę Pokoju” do 2018 roku, było to zawsze zamknięcie obchodów pod pomnikiem w Brzezince.

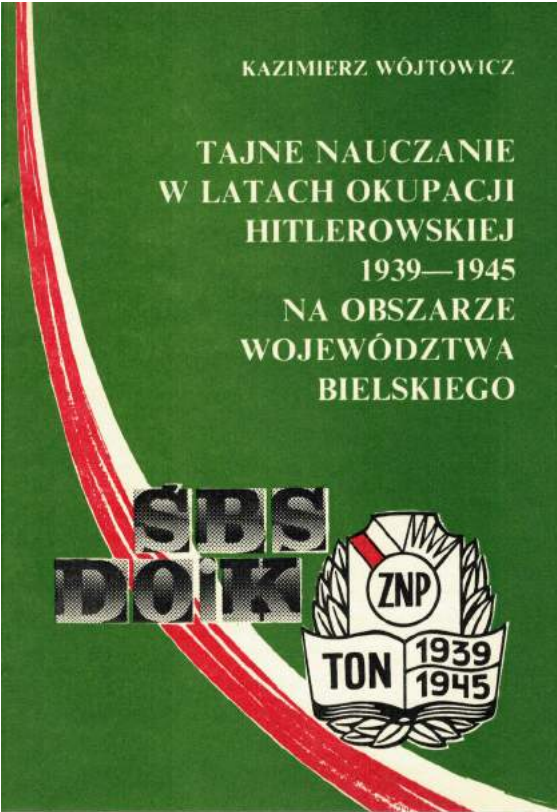

Logo organizacji, która była inicjatorem? Czy tylko zainspirowała Teresę Bogacz do działania i zorganizowania Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju. Niewiele więcej o niej wiemy, poza tym, że istniała, że Teresa Bogacz była jej pierwszym przewodniczącym w Polsce.

Wiemy też, że była to organizacja międzynarodowa, ale jakie kraje, czy też nauczycielskie związki których krajów były jej członkami. Tego nie wiemy. Wymaga to dopiero szczegółowego zbadania.

Strzępy historii

Kazimierz Wójtowicz: Tajne nauczanie...ZNP Zarząd Okręgu Bielsko-Biała. Bielsko-Biała 1991.

Wydawnictwa, które tworzą trwały ślad i wycinki z gazet, najprawdopodobniej z bielskiej „Kroniki”, która wówczas miała nieco inny zasięg i znaczenie.

Dlaczego tak sądzę? Bo te z Głosu Nauczycielskiego są jakoś opisane.

Czarno-białe zdjęcia, też bez opisu, bo przecież wiem, kto na nich jest.

Będę miał chwilę czasu to siądę i uzupełnię. Ale codzienna praca na to nie pozwala.

Później nie pozwala zdrowie, a chwilę dalej... nie ma już później.

(jk)

Strzępy historii

*Wadowice - delegacja PZO
- Klub Nauki, Emigracji i Związku*

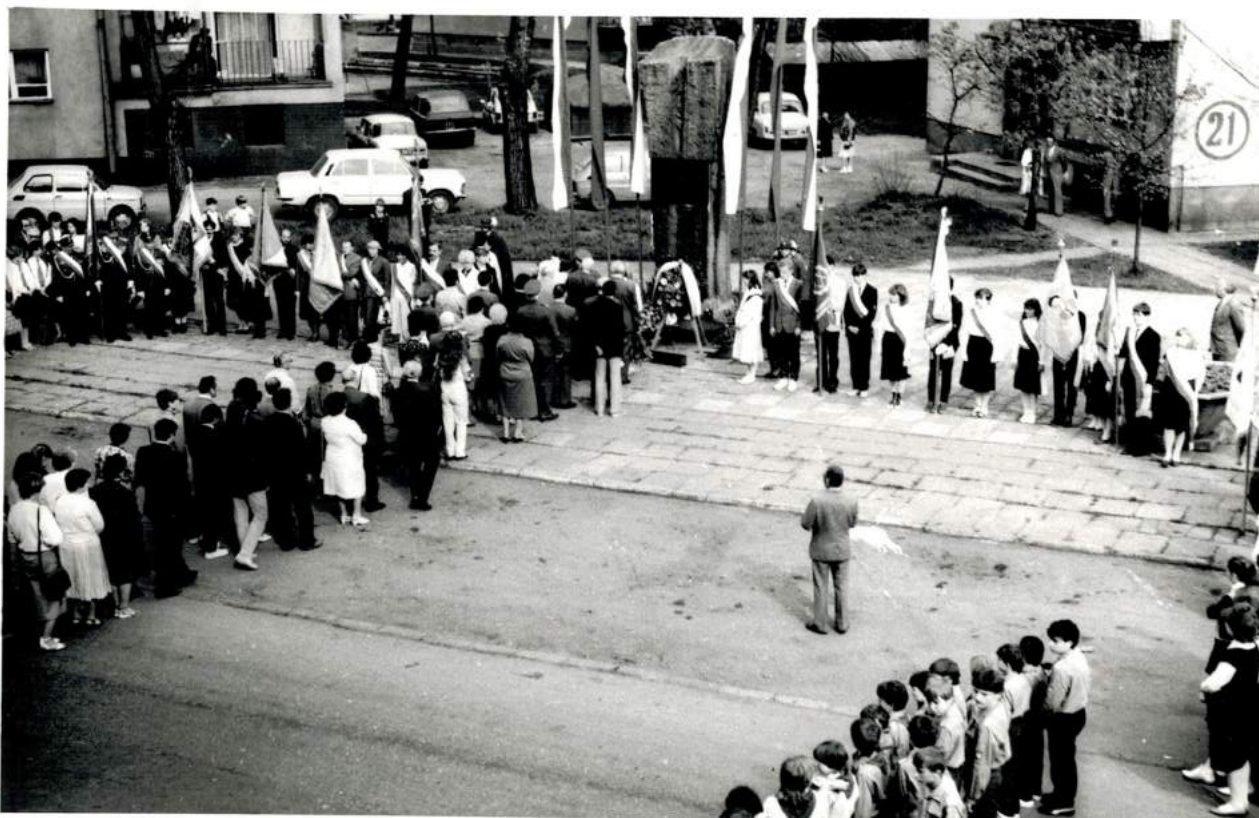
Na zdjęciu obok Teresa Bogacz w Wadowicach, potrafimy rozpoznać, przynajmniej niektóre osoby, nawet miejsca, ale rok, w którym to było pozostaje zagadką.

Ten tajemniczy skrót na opisie zdjęcia Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w Czechosłowacji a teraz w Czechach. Kontakt z nimi był możliwy dzięki Jadwidze Lincer—byłej już—wieloletniej prezes Oddziału ZNP w Cieszynie.

Jak wspomina Barbara Redkowska, to właśnie w Wadowicach rozpoczynały się uroczystości Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju.

Co dzieje się dzisiaj? Czy ta tradycja jest kontynuowana? Nie wiem, wstyd się przyznać od dłuższego czasu dokumentuję fotograficznie Działalność Okręgu Śląskiego, a o zasięgu NDPIp nigdy wcześniej nie słyszałem.

Reforma administracyjna przerwała pewne więzy, ale powinniśmy dbać o ich odbudowanie.

Strzępy historii

KARTKA POCZTOWA
Centrum Poczty
Oddział Regionalny w Warszawie
Nakład: 2 200 szt.

1939 1945

□□-□□□

Karta pocztowa wydana z okazji siedemdziesiątej rocznicy powstania TON.

Poniżej chałupniczo robione materiały o Patronie naszych „Dni”. Ulotka?, karta informacyjna była wręczana każdemu uczestnikowi II Dni Pamięci i Pokoju.

Jak mówiła Barbara Redkowska—władze bardzo nie chciały, by nauczyciele mieli swego świętego.

Pomyślmy, ile taka prosta rzecz wymagała pracy, pomysowości i związkowych pieniędzy.

1901 — 1941

„Dług zaciągnięty w ofierze krwi nasze i następne pokolenia zobowiązane są spłacić pracą dla przyszłości i zachowaniem pokoju.”

Związek Nauczycielstwa Polskiego

Oświęcim, 27. IV. 1986

Marian BATKO

nauczyciel — członek Związku Nauczycielstwa Polskiego zamordowany w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu (AUSCHWITZ) w dniu 27 kwietnia 1941 r. Swoją śmiercią uratował życie 16-letniego chłopca, Mieczysława Pronobisa — współwięźnia z „Bloku 2”.

- 1901.03.25 Urodził się w Krakowie-Płaszowie.
- 1920.05.31 Zdaje z odznaczeniem egzamin dojrzałości w Państwowym Gimnazjum Ogólnokształcącym w Mielcu.
- 1925.10.27 Ukończył studia na Wydziale Matematyczno-Fizycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.
- 1929.09.01 Rozpoczyna pracę nauczycielską w Gimnazjum w Katowicach.
- 1932.09.01 do 1935 Pracuje w Państwowym Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczym w Chorzowie II.
- 1935.09.01 do 1939 Przeniesiony do Państwowego Gimnazjum Klasycznego w Chorzowie I.
- 1939 od jesieni Mieszka w Krakowie.
- 1941.01.30 Aresztowany w drodze na lekcje tajnego nauczania, uwięziony w słynnym gestapowskim więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie.
- 1941.04.05 Przewieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu i osadzony w Bloku nr 2 jako więzień oznakowany nr 11795.
- 1941.04.23 Zgłasza się dobrowolnie do wymiany za Mieczysława Pronobisa z Tarnowa — 16-letniego chłopca, współwięźnia z Bloku nr 2 nr 9313 wybranego na śmierć w czasie apelu wieczornego przez zastępcę komendanta obozu Fritscha i osadzony w „Bloku 13” (zn. Blok 11) tzw. Blok śmierci.
- 1041.04.27 Zginął śmiercią głodową wraz z 10 innymi wybranymi na apel wieczornym w dniu 23.IV.
- 1972.03.20 Rada Państwa przyznała pośmiertnie Marianowi BATCE Krzyż Złoty Orderu „Virtuti Militari”.

TEMATYKA "NAUCZYCIELSKICH DNI PAMIĘCI I POKOJU

1987 r „Podajmy sobie ręce i zjednoczmy wysiłki dla zachowania pokoju.”

1992 r „Budujmy wspólnie nową cywilizację pokoju.”

2000 r „Wychowanie dla pokoju w zintegrowanej Europie.”

2007 r. „Pokolenie, które ignoruje historię, nie ma przyszłości ani przeszłości.”

2008 r „Nie wolno zostawiać świata takim, jakim jest.”

2009r „ Nie wolno zostawiać świata takim, jakim jest.”

2010 r „Nie wolno zostawiać świata takim jakim jest.”

2011 r „Nie ma drogi do pokoju. To pokój jest drogą.”

2012 r „Niech człowiek do ostatniego tchu błaga o pokój.”

2013 r „Pokój jest wytchnieniem między dwoma kataklizmami.”

2014 r „ Życie jest ciągłą walką, a pokój jest tylko owocem zwycięstwa.”

2015 r „Pokój jest rzeczą cenną i pożądaną. Nasza generacja, skrwawiona w wojnach, na pewno na pokój zasługuje. Ale pokój, jak prawie wszystkie sprawy tego świata ma swoją cenę, wysoką, ale wymierną.”

2016 r „Dążenie do wolności jest wielką siłą człowieka.”

2017 r „Gorzki to chleb jest Polskość .....”

2018 r „Historia to świadek dziejów, źródło prawdy, życia, pamięci, mistrzyni życia, piastunka przeszłości i zwiastun przyszłości.”

2019 r „Nie ma drogi do pokoju. To pokój jest drogą.”

2020 r „ Naród, który nie szanuje swej przeszłości, nie zasługuje na szacunek terażniejszości i nie ma prawa do przyszłości.”

Podać możemy tylko te, które się zachowały, a przecież każdemu z nich towarzyszyła ogromna praca nauczycielska, by to, co zawarte jest w tak krótkiej formie, przełożyć na język wartości, wartości, które mają stanowić kręgosłup życia młodego człowieka.

Młodzi a "Dni Pamięci..."

Świadomość własnej przeszłości, historii kraju wyzwala u młodego pokolenia poczucie dumy, przynależności do narodu, budzi szacunek i troskę o Ojczyznę, zachęca do kultywowania tradycji, miejsc pamięci. Dlatego teraz oddajemy głos młodzieży, aby został on wysłuchany przez pokolenia ...

„Parząc wstecz, widzimy wzloty i upadki, czasy szczęścia

i cierpienia, zawsze będące konsekwencją naszych działań. Według mnie to, co stało za sukcesami i „trzymało” nas w mrocznych czasach, to pamięć, wzajemny szacunek i tolerancja oraz pokój między Polakami.”

(Ryszard 18 lat)

„My, Polacy. Taka piękna historia, takie piękne tradycje. Przeszłość pełna chwalebnych zrywów niepodległościowych, pełna cierpienia z rąk okupantów i zaborców, pełna bólu zadanego sobie nawzajem, pełna mitów i legend o wyjątkowości naszego narodu na tle Europy, a nawet całego świata. Kościół, tradycja, rodzina, niepodległość. Bieda, męczeństwo, prześladowania i emigracja. To my, Polacy.”

(Michał 19 lat)

„Musimy dbać o swoje „dzisiaj” i „jutro”, ale nie kosztem „wczoraj”, które miało największy wpływ na naszą wolność. Doceńmy dar, który otrzymaliśmy od ludzi nieznanymi i zrobmy wszystko, aby bohaterowie tamtych lat nigdy nie byli zapomniani.”

(Agnieszka 19 lat)

„Bez pamięci nie zbudujemy moralnej teraźniejszości, utracimy szansę na dobrą przyszłość. Z tych względów tak istotne są wszystkie rocznice i upamiętnienia wojen, powstań. Pamięć o nich przypomina nam o istocie pokoju, o tym, jak ważna jest tolerancja.”

(Faustyna 18 lat)

Janina Jura 27.04 2018 na swym ostatnim Marszu Milczenia, który zwykle kończyła „Iskierką Pokoju”, a tym razem nie mogła tego uczynić ze względu na koszmarną pogodę.

Jesteśmy w baraku, Janeczka dziękuje młodemu nauczycielowi, że jest na „Dniach” ze swoimi wychowankami, że przekazuje młodemu pokoleniu prawdę o wojnie i jej okrucieństwach.

To metafora sztafety pokoleń przekazującej nie tyle wiedzę co wartości, którymi warto się w życiu kierować.

„Historia, obok języka i dziedzictwa kulturowego, jest jednym z fundamentów tożsamości narodowej. Żadna wspólnota nie może się ostać, gdy tych podstaw zabraknie.”

(Paweł 17 lat)

„Szacunek do tego, co było, to niezbędny element postawy patriotycznej. Nie respektując przeszłości, skazujemy się na ogromną ignorancję i niedojrzałość. Gdzie bylibyśmy teraz, gdyby nie nasi przodkowie? Dzięki komu jesteśmy teraz wolni?”

(Ola 18 lat)

„Bez względu na to, jaka jest przeszłość narodu, trzeba o niej pamiętać. To właśnie wydarzenia minionych lat ukształtowały Polskę taką, jaką dzisiaj możemy oglądać.

Bez przeszłości nie ma dla nikogo przyszłości, bez pamięci nie ma żadnej nadziei na jutro.”

(Joanna 19 lat)

„Tylko naród świadomy swojej przeszłości i wdzięczny za poświęcenia ludzi tworzących go, może prosperować w teraźniejszości i bez obaw patrzeć w przyszłość.”

(Piotr 19 lat)

„Patrząc w przeszłość, widzimy, jak wiele cierpienia powodują wojny. Każdy Polak powinien znać historię swojego kraju, szanować ją i wyciągać wnioski na przyszłość.”

(Małgorzata 17 lat)

„Dialog z historią naszych przodków należy rozpocząć z należyтым zrozumieniem. Wymaga on od nas otwartości umysłu, także tolerancji, która jest niezbędna, aby utrzymać w społeczeństwie pokój.”

(Karolina 17 lat)

„Historia dotyczy i dotyka każdego, zaś dzięki pamięci o niej jesteśmy w stanie unikać poważnych błędów, zarówno tych osobistych, jak i narodowych.”

(Dominik 17 lat)

„Naród bez przeszłości nie istnieje, wszyscy mają swój początek i koniec, tak działa wszechświat. Ale jeśli się na nią nie oglądamy, nie uczymy na jej błędach, mamy prawo do spokojnej przyszłości?”

(Ola 17 lat)

„Tolerancja i pokój są fundamentami świata, który znam, ale świat ten w mgnieniu oka może się stać zupełnie obcy.

„Inny” ....”

(Przemek 19 lat)

„Gdyby nie ludzie, którzy kiedyś walczyli i oddawali życie za Polskę, nasza teraźniejszość nie byłaby taka spokojna. Dlatego pamięć jest tak ważna, bo dzięki niej wiemy, komu zawdzięczamy wolność, pokój i niepodległość.”

(Marta 18 lat)

KONTYNUATORKI I ICH DOBRE DUCHY

Gabriela Herzyk – od 2014 roku prezes Oddziału ZNP w Bielsku – Białej.

Pierwszy raz w Nauczycielskich Dniach Pamięci i Pokoju uczestniczyłam w 2004 roku. Miałam okazję osobiście poznać Teresę Bogacz założycielkę „Nauczycielskiego Ruchu Pokoju” i pomysłodawczynię Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju. Co roku na uroczystościach mogłam się spotykać z Janiną Jurą, która przez wiele lat kontynuowała tradycję obchodów tych dni i zainicjowała „iskierkę pokoju” przekazywaną przez uczestników pod Międzynarodowy Pomnik Ofiar Obozu na zakończenie uroczystości. Kiedy 2006 zostałam wiceprezesem Oddziału w Bielsku – Białej razem z Barbarą Redkowską, ówczesną prezes Oddziału, współorganizowałam kolejne coroczne obchody. W 2015 roku odbyły się XXX Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju, były to pierwsze obchody, których byłam organizatorką. Dla mnie jako organizatora bardzo ważne było licznie zaangażować w te obchody młodzież szkolną. Myślę, że to mi się udało a Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju stały się żywą lekcją o pamięci, tolerancji i dbałości o pokój.

Urszula Krzyżostaniak od 2014 roku pełni funkcję sekretarza Zarządu Oddziału ZNP w Bielsku – Białej. Od tego czasu zaangażowała się w organizację i sprawy przebieg corocznych uroczystości Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju. Kilukrotnie miała zaszczyt, podczas uroczystości na terenie Państwowego Muzeum Auschwitz – Birkenau, być członkiem pocztu sztandarowego Oddziału ZNP w Bielsku – Białej. Jak sama przyznaje, to poruszające przeżycie uczestniczyć w Marszu Milczenia i hołdzie składanym poległym pod Ścianą Śmierci. W takiej chwili, szczególnego znaczenia nabierają takie wartości jak : pokój, tolerancja i pamięć.

Do pracy w Zarządzie Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Bielsku-Białej zostałam oddelegowana w 2006 roku. W 2007 roku po raz pierwszy zaangażowałam się we współorganizację Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju.

Miałam możliwość poznać kol. Janinę Jurę, z którą wielokrotnie rozmawiałam i zawsze powtarzała „Jak tylko zdrowie dopisze to zawsze będę przyjeżdżać - nawet jak nie dostanę zaproszenia to 27 kwietnia zawsze tu przyjadę”. Obietnicy dotrzymywała – przyjeżdżała, aby wziąć udział w marszu, a pod Międzynarodowym Pomnikiem Ofiar Męczeństwa ze wzruszeniem, łezką w oku wspominała męczeńską śmierć Mariana Batki. Dzień 27 kwietnia to dzień bardzo wzruszający i podniosły. Delegacje nauczycieli z całej Polski, młodzież z wychowawcami ze Śląska i Małopolski przyjeżdżają ze sztandarami, aby oddać hołd nauczycielom pomordowanym i poległym w czasie II wojnie światowej oraz w obozach zagłady.

Przejście w Marszu Milczenia od Bramy Głównej pod Ścianą Śmierci, Tablicę upamiętniającą pomordowanych nauczycieli, do bloku 11 na terenie Muzeum Auschwitz-Birkenau to lekcja historii o głębokim sensie wychowawczym. Organizując uroczystość mamy obowiązek przekazać młodemu pokoleniu szacunek do tego miejsca, by zawsze pamiętać o tych, co oddali życie, a My możemy żyć i czuć się bezpiecznie w wolnej i niepodległej Polsce.

Jolanta Chełkowska.

*Pamiętajmy, te Panie, o których tutaj piszemy, ro-
bią wszystko, co w ich mocy, a może nawet więcej,
by takich tablic nie trzeba było nigdzie montować.*

*Ci, którzy przyjeżdżają na „marsze milczenia”, też mają ta-
ką nadzieję.*

swoje szkoły w delegacjach, pocztach sztandarowych, wraz z nauczycielami uczestniczy w Marszu Milczenia i uroczystościach na terenie obozu koncentracyjnego, podejmując dialog z historią. Z ogromną świadomością i odpowiedzialnością kształtują oni szacunek dla przeszłości poprzez godną postawę, odpowiedni strój i nastrojny zadumy. Zawsze towarzyszą temu ogromne emocje i głębokie przeżycia widoczne na ich twarzach. Udział młodych ludzi, którzy tworzą teraźniejszość pokazuje, jak ważna jest pamięć o minionych czasach, szczególnie tych dramatycznych, o budowaniu przyszłości bez zniewolenia, nieustannej obawy, nauki i przekazywania wiedzy za cenę własnego życia. To oni są nadzieją, że pamięć o tych, którzy walczyli i ginęli, przetrwa przez następne pokolenia. Jednocześnie utwierdza nas w przekonaniu o potrzebie przypominania historii i kontynuowania tradycji. Umacnia naszą wiarę w sens idei NDPIP. (AM)

Druga część oficjalnych uroczystości NDPIP odbywa się na terenie byłego niemieckiego nazistowskiego obozu Auschwitz II-Birkenau, pod Międzynarodowym Pomnikiem Ofiar Obozu Auschwitz. Tam zebrani słuchają Apelu Poległych, podczas którego symbolicznie odczytywane są nazwiska nauczycieli, którzy zginęli w obozie. Oddają im cześć składając kwiaty, zapalając znicze. Zdarzały się również występy chóru nauczycielskiego.

Od 2009 roku wręczane są tam również statuetki „Ikkara”, przyznawane przez Okręg Śląski Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Nagroda „IKAR” została ustanowiona dla wyłaniania i wyróżniania osób, organizacji, instytucji, których szczególne dokonania w działalności oświatowej i wychowawczej wnoszą nieprzeciętne wartości, służące środowisku lokalnemu i społeczeństwu oraz świadczą o profesjonalizmie i etyce w działaniach na rzecz wychowania w tolerancji i pokoju, a które stanowią inspirację dla młodego pokolenia.

Nagrodę mogą otrzymać: pracownicy oświaty i wychowania, artyści tworzący w różnych dziedzinach kultury, pracownicy instytucji artystycznych i kulturalnych, pracownicy innych jednostek organizacyjnych, prowadzących lub podejmujących przedsięwzięcia na rzecz środowiska oświatowego, przedstawiciele świata nauki i polityki, czy wybitni przedstawiciele instytucji publicznych.

Nagroda Ikkara przyznawana corocznie i wręczana w czasie uroczystości Nauczycielskich Dni Pamięci i Pokoju służy promocji Związku i upowszechnianiu tych wartości, którym my i nasi poprzednicy jesteśmy wierni od 1905 roku.

Laureaci otrzymują statuetkę – miniaturkę rzeźby IKAR autorstwa beskidzkiego artysty Zdzisława Januszewskiego. Oryginał znajduje się w Bloku Polskim na terenie Muzeum. Laureatów tej nagrody przypominamy na dalszych stronach tego numeru „Ogniskowca”.

Pod ww. Pomnikiem lub w przypadku złej pogody w jednym z bloków w obozie Birkenau, wręczane są także podziękowania dla szkół reprezentowanych przez uczniów i nauczycieli biorących udział w tych wzruszających uroczystościach.

Na zakończenie wszyscy uczestnicy stojąc w kręgu i trzymając się za ręce, przekazują sobie „iskierkę pokoju”. To gest, symbol i tradycja, która łączy, wzrusza i którą wszyscy zanosimy do swoich domów, miejsc pracy, do swoich organizacji związkowych, abyśmy pamiętali o tym co jest ważne w życiu, co jest najważniejsze w zachowaniu tożsamości, o czym musimy pamiętać ucząc młode pokolenia.

Oficjalne uroczystości na terenie byłego niemieckiego obozu Auschwitz – Birkenau są najważniejsze. Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju to jeden z nielicznych momentów, kiedy spotykamy się tak licznie, bez względu na wszystko. Byliśmy zawsze i wierzyliśmy, że nic tego nie zmieni.

Tak byliby, ale niestety, pandemia koronawirusa pokrzyżowała nasze plany specjalnego uczczenia 35. Obchodów NDPIP. Oprócz stałych elementów uroczystości, Organizatorzy na czele z Prezes Gabriellą Herzyk zaplanowali debatę „Pamięć, tolerancja, pokój”, z udziałem laureatów nagrody „Ikkara”. W Centrum Dialogu i Modlitwy w Oświęcimiu wśród gości i dyskutantów mieli być również przedstawiciele młodego pokolenia, dla których świadomość dramatycznych wydarzeń tamtych dni jest szczególnie ważna, a życie w wolności i tolerancji jest wielkim darem, ale również wielką odpowiedzialnością.

Mam nadzieję, że w przyszłym roku debata dojdzie do skutku.

Pamięć, historia, tolerancja, współprzynależność, współpraca, integracja, przyjaźń... - to słowa, które nierozdzielnie kojarzą się z Nauczycielskimi Dniami Pamięci i Pokoju. Obchody trwają 3 dni – w tym zawsze 27 kwietnia w Muzeum Auschwitz – Birkenau.

Ich sens, zabarwienie i atmosferę tworzą ludzie. To organizatorzy - pełni zaangażowania członkowie Zarządu Oddziału ZNP w Bielsku – Białej wspierani przez władze Okręgu Śląskiego ZNP, a wcześniej Okręgu Bielskiego, to dyrekcja i pracownicy DW „Nauczyciel” a przede wszystkim, uczestnicy – członkowie Związku z różnych struktur z całego kraju, którzy często jadą kilkanaście godzin, aby być co roku razem. (JAR)

To tu, w Ustroniu – Jasowcu odbywają się konferencje, prelekcje, tu jest coroczne spotkanie z Prezesem Związku Nauczycielstwa Polskiego i innymi członkami Kierownictwa naszej Organizacji. Na Sali konferencyjnej „Nauczyciela” młodzież ze szkół z Bielska Białej i Chorzowa prezentuje piękne i związane z tematem NDPIP spektakle i widowiska, które odznaczają się wysokim poziomem merytorycznym i artystycznym. Tu również odbywają się poważne i mniej formalne rozmowy. To tu zawiązują się znajomości i przyjaźnie między ludźmi i strukturami ZNP, tu także gościmy delegacje zagraniczne uczestniczące w obchodach. Stąd również wyjeżdżają autokary m.in. do Czech, na spotkania z polskimi nauczycielami w polskich szkołach. (EN)

Tak. Dom Wypoczynkowy „Nauczyciel” jest drugim ważnym miejscem dla organizacji obchodów – wiem, bo uczestniczę w nich od 1990 r.

Na terenie ośrodka znajduje się wybrukowana Aleja ZNP, a przy niej Pomnik – Obelisk poświęcony Nauczycielskim Dniom Pamięci i Pokoju. Od przyszłego roku będzie to miejsce rozpoczęcia i zakończenia Biegu Pamięci, w którym uczestnicy nie będą bić rekordów, lecz będą w ten sposób czcić pamięć i historię. Pomysłodawczyni biegów dyr. „Nauczyciela” Sylwia Wojciechowska-Witkowska zacerpnęła pomysł z odbywających się na terenie kraju uroczystości i imprez towarzyszących: Biegów Pro Memoria, składania kwiatów i zapalania zniczy pod pomnikami czy tablicami ku czci nauczycieli, którzy zginęli w czasie II wojny Światowej. (JAR)

Informacje o kolejnych NDPIP można znaleźć w mediach. Co roku czytamy o nich w „Głosie Nauczycielskim” i w „Ogniskowcu”, w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej PAP. Relacje z ich przebiegu były zamieszczane na stronach ZG ZNP, Okręgu Śląskiego ZNP i Oddziałów ZNP (współorganizatorów i biorących w nich udział) oraz szkół uczestniczących w obchodach.

Co jakiś czas, z okazji obchodów jubileuszowych, ukazywały się wydawnictwa okolicznościowe:

- XXV NDPIP – broszura opracowana przez Kol. Janinę Jurę
- XXX NDPIP – folder opracowany przez kol. Barbarę Redkowską
- XXXV NDPIP – folder opracowany przez kol. Gabriellę Herzyk oraz specjalny numer Ogniskowca, który właśnie czytacie. (GH-W)

27 kwietnia 2020 r. nie możemy być razem w Muzeum Auschwitz, nie możemy tam na miejscu, zgodnie z 35-letnią tradycją złożyć hołd nauczycielom pomordowanym w czasie II wojny światowej w obozie i w innych miejscach. Ale możemy być razem połączeni jednym celem, który ma na imię

HISTORIA, PAMIĘĆ, TOLERANCJA, POKÓJ.

(JAR)

**Jadwiga Aleksandra Rezler
Prezes Okręgu Śląskiego ZNP
wraz z członkami Sekretariatu ZOŚ ZNP**

Wykaz laureatów statuetki IKAR

XXIV Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2009

Teresa Bogacz – Pomysłodawczyni i wieloletnia organizatorka NDPIP,
Sławomir Broniarz – Prezes Związku Nauczycielstwa Polskiego,
Muzeum Auschwitz—Bürkenau,
Głos Nauczycielski,

XXV Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2010

Janina Jura – wieloletnia organizatorka NDPIP,
Oddział ZNP w Bielsku Białej—organizator NDPIP,
Oddział ZNP w Oświęcimiu—współorganizator NDPIP,
Oddział ZNP w Wadowicach—organizator NDPIP,
DW Nauczyciel—współorganizator NDPIP,

XXVI Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2011

Dr Jacek Lachendro—Pracownik naukowy Muzeum Auschwitz—Bürkenau,
Jadwiga Lincer—prezes Oddziału ZNP w Cieszynie organizator współpracy z nauczycielami na Zaolziu,
Towarzystwo Nauczycieli Polskich w Republice Czeskiej,
Klub Nauczycieli Emerytów przy Towarzystwie Nauczycieli Polskich w Republice Czeskiej,

XXVII Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2012

Barbara Redkowska—Prezes Oddziału ZNP w Bielsku Białej wieloletnia organizatorka NDPIP,
Zdzisław Kawa—Prezes Oddziału ZNP w Wadowicach,
Anna Pieczarka—Prezes Oddziału ZNP w Oświęcimiu,
Miasto Oświęcim,
Okręg Dolnośląski ZNP,

XXVIII Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2013

Kazimierz Piekarz—Prezes Okręgu Śląskiego ZNP w kadencji 2006 – 2010 pomysłodawca Nagrody IKAR,
Oddział ZNP w Toruniu,

XXIX Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2014

Jarosław Czarnowski—Wiceprezes Zarządu Głównego ZNP,
Okręg Kujawsko – Pomorski ZNP,

XXX Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2015

Helsińska Fundacja Praw Człowieka,

XXXI Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2016

Andrzej Kacorzyk— dyrektor Międzynarodowego Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście,
Okręg Łódzki ZNP,

XXXII Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2017

Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,

XXXIII Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2018

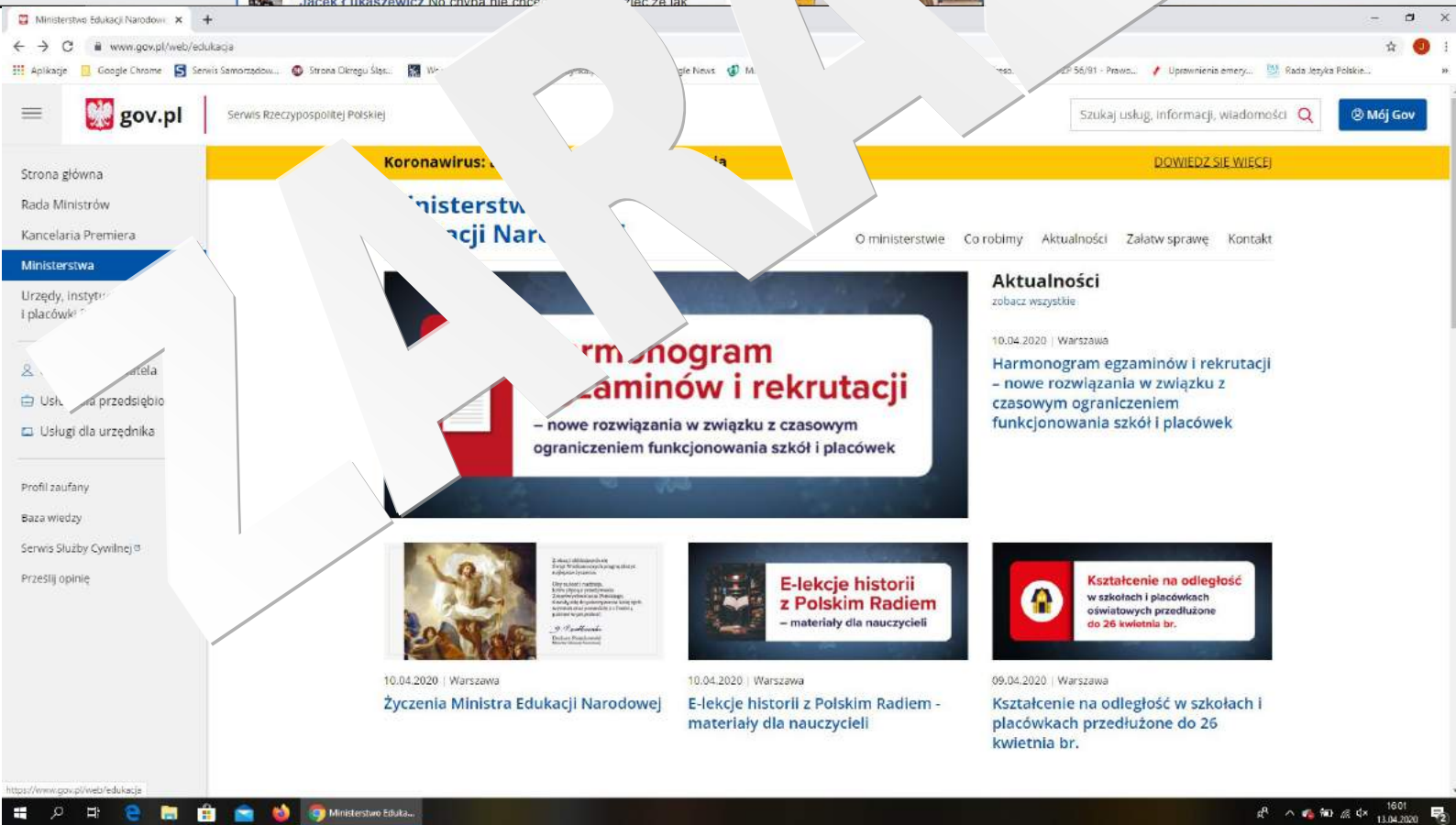
Rzecznik Praw Obywatelskich,
Zespół Szkół Technicznych nr 2 im. Mariana Batko,
XV Liceum Ogólnokształcące im. rtm. Witolda Pileckiego,

XXXIV Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2019

Nie przyznano „Ikarów”.

XXXV Nauczycielskie Dni Pamięci i Pokoju - Rok 2020

Wanda Traczyk-Stawska, nauczycielka TON,
Muzeum Związku Nauczycielstwa Polskiego w Pilaszkwie.

Redakcja: Jan Kraśkiewicz - redaktor naczelny, (zespół)
Korekta: Elżbieta Witecka. **Skład:** Jan Kraśkiewicz.
Zdjęcia: J. Kraśkiewicz, materiały prywatne, archiwalia
ZNP Oddział Bielsko-Biała
email: ogniskowiec@znp.edu.pl

Tak jak w latach okupacji mieliśmy do czynienia z faszyzmem, później komunizmem, a jednak na ile to możliwe wbrew wszystkiemu uczyliśmy. Tak i uczyliśmy dzisiaj, kiedy nie możemy liczyć na MEN liczymy na siebie. Dla porównania strony MENU i prywatna nauczycielska strona, która pomaga wszystkim potrzebującym nauczycielom. Myślę, że tym działaniem oddajemy hołd poległym nauczycielom oraz tym wszystkim, którzy się starali, by o nich nie zapomnieć.